

Համար կոչուած մարդը: Դարու դարոցականութիւնը և կոպտութիւնը ժանգով ծածկեցին նորա տրամաբանութիւնը: Երևակայութիւնն ու յափշտակութիւնը, նորան մոլոր ցրին փոխարեքութեանց շախմատացնութիւններով: Այսպիսի զեղծման կամ հրապո ըին ենթարկուած՝ նա չը կարողացաւ ոչ մի կատարելալ երջանիութիւն ստեղծել: Նա կամ դրշուած գործնական հանգամանքի և անմիջական ատելութեան ազդեցութիւններով՝ գրել է միայն օգտաւէտ պարսաւագրեր, կամ ոգևորուելով մեծ գաղափարի և հանճարեղութեան թոպէական բորոքմամբ՝ ստեղծել է լոկ հատուածոյ գեղեցկութիւններ: Բայց և այս ցիրուցան բեկորների մէջ մարդը երևում է իւր բնական մեծութեամբ: Պարսաւագրի մէջ ևս արտայայտուում է կարգաբանութեան և քնարերգական ուղղութեան ոգին, ինչպէս որ յետոյ աւելի կատարելութեամբ երևեցաւ: Վիպասանութեան մէջ. մի տեսարանի ամբողջական ազդմունքը խոր զգացմունքով կրելու և ամենայն մասերով միանուագ պայծառութեամբ ըմբռնելու կարողութիւնը՝ Միլտոնի այդ երկու մասանց մէջ ևս միակերպ արտայայտուում է, և դուք իսկոյն կը տեսնէք Կորնելիոս Դրոյսի և Կորնելի մէջ այն, ինչ որ արդէն գտաք Կորնելիոսի մեծ փնտրանքի և Հիւսթիոսի մեծ:

(Կորնելիոս): (Թարգ.) Ս. ՄԱՆԻՒՆԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այս ապրիլ ամսոյ 6-ին, Ս. Աստուածածնի Աւետման Նախընթաց օրը, Ս. Էջմիածնում սկսուեց Մայր Տաճարի վերանորոգութեան գործը՝ առաջնորդութեամբ ճարտարապետ Պ. Սալամբէկեանի և համեմատ նախագծի: Նոյն օրն սկսուեց նաև նոր Տպարանի հիմնարկութիւնը: Առաջիկայ համարում կաշխատենք տալ աւելի մանրամասն տեղեկութիւն:

Մայր Աթոռոյս տպարանում լոյս տեսաւ «Վիճակագրական տեղեկութիւնք եկեղեցական-ծխական ուսումնարանաց Հայոց, Վիճակացն Տիփուսոց, Երևանայ, Աստրախանայ, Արցախոյ և Շամախու ոյ, հանդերձ պատճէնիւ Կոնդակի Վեհափառ Հայրուպետի ազգիս, ևս և այլ և այլ կարգադրութիւնք արարեալք ի Նորին Սրբութիւնէ վասն բարեկարգութեան յիւտալ ուսումնարանաց: 1886—1887 ուսումնական տարի»: Չնայելով տպագրական մի քանի թերութեանց, այս գրքուկը շատ հետո-

Քրքրական է և տարէց տարի կկատարելուգործու իս Ա. յո գրքու-
կից տեղեկանում ենք որ անցեալ 86-87 ուսումնական տա-
րուայ ընթացքում ունեցել ենք վերոյիշեալ 5 թեմում 111
տարրական դպրոց, 227 դաստարանական բաժանմունքոյ, Ուսա-
նելիս են եղել 4472 տղայ և 3017 աղջիկ - ընդամենը 7519:
Ըստ կոչման կամ ծագման աշակերտ և աշակերտուհիք բա-
ժանուում են հետևեալ կերպով: Առաջին տեղն են բռնում ար-
հեստաւորաց որդիքը (2197), փոքր ինչ նուազ թուով վաճա-
ռականացը (2425), յետոյ գալիս են երկրագործների որդիքը
(1929), 306 էլ հոգևորական ծագումիդ, 173 աստիճանաւորի
որդիք և վերժայէս 105 ազնուական: Ուսուցիչների և վար-
ժուհիների թիւն է եղել 314, որոնցից 51ը քահանայ, Տարրա-
կան դպրոցների ընդհանուր մուտքն է եղել 165,624, 14 կ-
իսկ ծախսը 143,179, 45 կ.

Թեմերից առաջին տեղն են բռնում Տփլիսն ու Երևանը, իսկ
Արդախու բազմաչայ թեմն ունի միմիայն 10 տարր. դպրոց:
Երկրագործ դասի որդիների համեմատական սակաւաթիւ լի-
նելը (1925) պարզ ապացոյց է, որ զիւղերում դպրոցներ շատ
քիչ կան:

Մայր Աթոռիս տպարանում լոյս տեսաւ «Կրօնական - բարո-
յական խորհրդածութիւններ, աստուածաբանութեան, առաքի-
նութեան և բարեգործութեան եռանդ արծարծելու համար»,
Թարգմանեց Գերմաներէնիդ Գեր. Գրիգոր Եսիկոպոս Աղա-
փիրեսնց, միաբան Մայր Աթոռոյ Սրբոյ էջմիածնի և վանահայր
վանուց Ս. Թովմայի Առաքելոյ, որ յԱզուլիս: Հստոր Ա. երկ-
րորդ տպագրութիւն (արտատպած Արարատ ամսագրիդ 1883—
1887): Ա. յս Ա. հատորը բոլանդակում է 13 գլուխ, որոնք մի-
մեանցից անկախ են, ուստի և առանձին, առանձին կարելի է
կարդալ: Գլուխների պարունակութիւնն է՝ Ապերախտութիւն,
Անմահութիւն, Ախարհս յաւիտենական կեանքի հայելի է,
Յաւիտենական կեանքի վերայ մտածութիւն, Մաքուր հոգին
Աստուած կտեսնի, Մեղաւորի յաղթանակը, Երկրաւոր բաղ-
դաւորութեան բարիքը, Առաքիչի մարդու յաղթանակը, Մարդս
և իւր գործն, Մարգիս իւր և ուրիշների ունեցած արժանա-

ւորութիւնը, Բաղդաւոր լինելու արուեստը, Ուրիշների հետ
չկառավարուող մտորը, Տարւոյ վերջը.— Գրքի հեղինակն է
Գերմանացի նշանաւոր Զօկկէն, իսկ Սրբազան թարգմանիչը հի-
անալի պարզ լեզուով և բուն հայադրած մտքով տալիս է այդ-
գեղեցիկ երկասիրութիւնը հայ ընթերցողներին: Հելլինակն իւր
գրքի նպատակը որոշում է այսպէս. «Իմ նպատակս մի ու-
րիշ և մի աւելի բարի ու լաւ նպատակ է, և սերախ սրտով մի
օր այքս կփփակեմ աշխարհիս, մահուան գիրկն ընկնելով, եթէ
որ իմ նպատակիս գոնէ մի փոքրիկ մասին հասած լինիմ: Եւ
իմ նպատակս այս է՝ ընտանեկան բարեպաշտութիւնով
արծարծել ու նորոգել ճշմարիտ քրիստոնէու-
թիւնը »:

« Սրովհետեւ ոչ մի բան այնչափ վատ չէ տրամադրում մեր սիր-
տը մնայուն բարեպաշտ մաքեր և գեղեցիկ ու քրիստոնէական
գործեր ունենալու, որչափ որ զբոյցն Աստուծոյ հետ՝ միայ-
նութիւն ժամում, որոյ մէջ մեր հոգին կապուած չլինելով ու-
րիշ ամեն հոգսերի, կեանքի ամեն զբաղմունքների հետ, դառ-
նումէ դէպի իւր յաւիտենական Հայրն ու միայն Նորան է պատ-
կանում. ոչ ՚ի բան երբէք այնպէս չէ աւելացնում ընտանե-
կան բաղդաւորութիւնն, որ ամենի սիրտը լցնումէ հոգևոր՝
վսեմ ուրախութիւնով ու գոհութիւնով այն ժամանակն, երբ
որ հայրը, կամ մայրն իւրեանց սիրելի զաւակների շրջանի մէջ
խօսում են շատ վսեմ առարկաների վերայ, ամեն մի հոգևոյ
սրբարանը վերայ, Աստուծոյ և Նորա արարածների, Յիսուսի
Քրիստոսի աւանդած կրօնի ճշմարտութիւնների վերայ, յա-
ւիտենական կեանքի և յաւիտենական կեանք ունենալու հա-
մար ստեղծուած հոգևոյ ակնկալութեանց վերայ: Մի հանգրս-
տաբեր խաղաղութիւն է տարածում այդպիսի խօսակցու-
թիւններից յետոյ ընտանեաց սրտի մէջ,— սիրտը շարժելուց
յառաջ եկած մի արտասուք՝ շատ անգամ պնդացնում ու հաս-
տատումէ այսօր միացած սրտերի կապն ու միութիւնն՝ այս
աշխարհիս վերայ Աստուծոյ հաճոյ կերպով գործելու, որ յա-
ւիտեան արժանի լինին Աստուծոյ: Ով որ այս երջանկու-
թիւնն արդէն զգացել է, իմ խօսքիս ճշմարտու-
թիւնն էլ կզգայ.— իսկ ով որ երբէք չէ զգացել,
ինչո՞ւր այդպիսի մտորն, որ ամեն տեսակ բաղդա-

Լորոլթեան ծարաւ է, ջանք չի անում այն միակ բաղդաւորութիւնը ձեռք բերելու, որ կեանքի ոչ մի արկած չէ կարող իրանից խլել, այլ միայն աւելացնել ու ազնուացնել։

Իսկ թարգմանիչն աւելացնում է. «Նուստուութեանս թարգմանած քրիստոնէական բարեպաշտութեան վերաբերեալ մեծապէս հրահանգիչ խորհրդածութիւններն ամենայն յարգանք յիշելի Գերմանացի Չոկկէ անուն աստուածասէր և մարգասէր հեղինակի վեց հատոր գրուածներին՝ արժանի են ամենայն ուշադրութեան ամենայն քրիստոնեայ ազգաց և մնասաւանդ մերազնէից, որովհետև իւր հեղինակութեանց մէջ շատ և շատ մութ մնացած տեղերն կրօնի և հաւատալեաց, այն է՝ աստուածութեան, քրիստոնէական ճշմարտութեանց, առաքինութեան, և բարի գործոց, իմաստնարար ու գեղեցիկ կերպով բացատրել է նա քրիստոնեայ հօգիների և սրտերի համար։ Դորա մեծախօհ և բաղմանշան գրուածները, թէև Գերմանացոց համար են, բայց ոչ աննշան կշիւ ունին նաև ամենայն քրիստոնեայ ազգաց՝ և առաւելապէս՝ ազգիս համար, որոնք ծարաւի են՝ իբրև կենդանի ջրոյ՝ ամենակարև որ, պարզ, յստակ և զիւրրմբունելի տեղեկութեանց՝ վերաբերեալ Աստուծոյ, աշխարհիս Փրկչի, իւր վարդապետութեամբն վերանորոգած մարդուն, նորա կեանքին և ամենայն գործոցն այս աշխարհիս մէջ։»

Գիրքը նուիրուած է նորին Վեհափառութեան անուան, Յոյս ունինք որ նոյն իսկ նոքա, որոնք չեն սիրում կրօնական բովանդակութեամբ գրքերի ընթերցանութիւնը, մի անգամ համբաւելուց յետոյ, ծայրէծայր և ամենայն բաւականութեամբ պիտի կարգան Սրբազան Գրիգոր Եպիսկոպոս Աղափիրեանի այս հատորը։

Հայուհեաց ընկերութեան Վարչութիւնը խնդրումէ հրատարակել հետեւեալը.

ՀԱՇԻԻ ԵԼԵԻՄՏԻՑ

Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Թիֆլիզում սկսեալ Մարտի 1ից 1887 թ. ց 1ն Մարտի 1888 թ.